

ĐỊNH HƯỚNG ÔN THI HỌC KÌ 2 – NĂM HỌC 2020-2021

A. Định hướng chung

1. Cấu trúc đề thi: gồm 3 câu (thang điểm 3-3-4)

1.1. Đọc - hiểu:

- Không cho câu hỏi thuộc lòng tiểu sử tác giả, chép thuộc lòng thơ, tóm tắt truyện; không hỏi nội dung, nghệ thuật của văn bản (Ghi nhớ).

- Nội dung phân đọc- hiểu có thể lấy văn bản trong hoặc ngoài chương trình sách giáo khoa (khuyến khích tích hợp được với nội dung của các phân môn học khác. Gồm 4 câu hỏi nhỏ a,b,c,d (có sự liên kết), sắp xếp theo mức độ tư duy: nhận biết, thông hiểu, vận dụng.

- Tiếng Việt không hỏi lí thuyết mà chú trọng thực hành.

1.2. Nghị luận xã hội: Nội dung viết 1 đoạn văn NLXH không giới hạn phạm vi (Khoảng 200 chữ)

- Chú ý các thao tác: giải thích, phân tích, chứng minh, phản biện, ...

- Đề có thể là kèm hình ảnh minh họa, có thể lấy nội dung bức 1 bức thông điệp, liên hệ so sánh, quan điểm số liệu bảng biểu, hình ảnh, ...

2. Tập làm văn: Nghị luận văn học

- Sang thu (Hữu Thỉnh) (khó 1,2)

- Nói với con (Y Phương) (khó 2)

- Những ngôi sao xa xôi (Lê Minh Khuê), (chú ý phẩm chất chính của nhân vật)

B. MỘT SỐ GỢI Ý

1. Đối với phần đọc - hiểu

- Học sinh cần ôn lại và nắm chắc các phần kiến thức trọng điểm để vận dụng như:

+ Phương thức biểu đạt

+ Nội dung

+ Biện pháp nghệ thuật

+ Thành phần biệt lập

+ Các phép liên kết

.....

-Cách trả lời cần ngắn gọn, rõ ràng.

2. Đối với phần Nghị luận xã hội

-Học sinh cần nắm chắc phương pháp làm đoạn/bài văn nghị luận xã hội

-Chú ý lập luận, dẫn chứng cho xác đáng, mạch lạc, thuyết phục.

*Các bước cơ bản cần lưu ý:

Bước 1: Giải thích (là gì)

Phần này thường trả lời cho câu hỏi là gì, như thế nào... Trước hết, người viết cần tìm và giải thích nghĩa của các từ được coi là từ khóa; nếu đặt nó vào hoàn cảnh cụ thể trong cả câu nói thì nó biểu hiện ý nghĩa gì. Qua đó rút ra ý nghĩa chung của tư tưởng đạo lý, quan điểm của tác giả thể hiện thế nào qua câu nói.

Bước 2: Phân tích (tại sao)

Học sinh trả lời câu hỏi tại sao vấn đề này lại đúng hoặc không đúng, không phù hợp, đồng thời dùng dẫn chứng thực tiễn để chứng minh lập luận của mình, giúp phân bản luận sâu sắc và thuyết phục người đọc, người chấm thi.

Bước 3: Bác bỏ (nếu không như vậy thì thế nào)

Đây là thao tác khó nhưng thể hiện bản lĩnh của người viết và quyết định nhiều đến điểm số bài thi. Bác bỏ bằng cách lật ngược vấn đề vừa bàn luận, nếu vấn đề là đúng thì đưa ra mặt trái của vấn đề. Ngược lại, nếu vấn đề sai hãy lật ngược bằng cách đưa ra vấn đề đúng, bảo vệ cái đúng cũng có nghĩa là phủ định cái sai.

Bước 4: Bình luận, đánh giá (có giá trị gì, tác động ra sao)

Đánh giá xem vấn đề đó đúng hay sai, còn phù hợp với thời đại ngày nay hay không, có tác động thế nào đến cá nhân người viết, ảnh hưởng thế nào đến xã hội nói chung.

Bước 5: Bài học nhận thức và hành động (tích cực)

Đầu tiên là bài học rút ra cho bản thân người viết (rút ra bài học gì, bản thân đã làm được chưa, nếu chưa thì cần làm gì để đạt được...). Tiếp theo, đối với gia đình, những người xung quanh và xã hội thì bài học nhận thức là gì, thuyết phục mọi người cùng áp dụng và hành động.

(Tùy vào yêu cầu của đề bài mà người viết vận dụng linh hoạt các bước trên)

3. Đối với phần Nghị luận văn học

- Học sinh nắm chắc các luận điểm của văn bản để từ đó cơ sở phân tích cho sâu sắc.

* Một số ý cơ bản cần nắm

3.1. Cảm nhận/phân tích khổ thơ 1,2 trong bài Sang thu – Hữu Thỉnh

1. Mở bài:

-Giới thiệu được bài thơ "Sang thu" của Hữu Thỉnh và nêu cảm nhận, ý kiến khái quát

- Giới hạn khổ thơ sẽ phân tích với nội dung chính là những tín hiệu giao mùa.

2. Thân bài:

a. Khổ 1: Những cảm nhận tinh tế bất ngờ: Không có lá rụng của thơ xưa, không có màu vàng như trong "Thơ mới", tác giả cảm nhận mùa thu rất riêng, rất mới, bằng sự rung động tinh tế.

Khứu giác (hương ôi) ---> xúc giác (gió se) ---> cảm nhận thị giác (sương chùng chình qua ngõ) ---> cảm nhận của lý trí (hình như thu đã về).

Tâm trạng ngỡ ngàng, cảm xúc băng khuâng qua các từ "bỗng", "hình như".
---> Tác giả thực sự yêu mùa thu, yêu làng quê, gắn bó với quê hương mới có cảm nhận tinh tế như vậy.

b. Khổ 2:

Từ cảm nhận của các giác quan, cảm xúc của tác giả về mùa thu dần hòa vào cảnh vật chung quanh.

Sự vật ở thời điểm giao mùa hạ - thu đã bắt đầu chuyển đổi: sông "dềnh dàng" - chim "bắt đầu vội vã", đám mây mùa hạ "vắt nửa mình sang thu".

Hai khổ thơ đầu, các từ ngữ "chùng chình", "dềnh dàng", "vội vã", "vắt nửa mình" vốn là những từ ngữ dùng để chỉ trạng thái, tính chất của người được tác giả dùng để chỉ miêu tả thiên nhiên, vì thế cảnh vật trở nên sống động có hồn.

→ Bức tranh thiên nhiên giao mùa từ hạ sang thu

3. Kết bài:

Khẳng định ý nghĩa của khổ thơ

3.2. Cảm nhận/phân tích đoạn thơ thứ 2 trong bài Nói với con – Y Phương

a) Mở bài

- Giới thiệu tác giả Y Phương:

+ Y Phương là nhà thơ dân tộc Tày với các tác phẩm thể hiện tâm hồn chân thật, mạnh mẽ và trong sáng, cách tư duy giàu hình ảnh của con người miền núi.

- Giới thiệu bài thơ Nói với con:

+ Nói với con là một trong những bài thơ tiêu biểu viết về tình cảm gia đình ấm cúng, ca ngợi truyền thống cần cù, sức sống mạnh mẽ của quê hương và dân tộc.

- Dẫn dắt vấn đề, trích dẫn khổ thơ thứ 2 bài Nói với con:

+ Khổ thơ thứ 2 thể hiện lòng tự hào về sức sống mạnh mẽ, bền bỉ, về truyền thống cao đẹp của quê hương và niềm mong ước con hãy kế tục xứng đáng truyền thống ấy.

b) Thân bài: Cảm nhận khổ thơ thứ 2 bài Nói với con

* Những phẩm chất cao quý của "người đồng mình"

- "Người đồng mình" : người vùng mình, người miền quê mình -> cách nói mang tính địa phương của người Tày gợi sự thân thương, gần gũi.

=> Nghĩa rộng hơn là những người sống cùng trên một đất nước, một dân tộc.

- "thương" kết hợp với từ chỉ mức độ "lắm" -> thể hiện sự đồng cảm, sẻ chia.

"Cao đo nỗi buồn

Xa nuôi chí lớn"

- "Cao", "xa" : khoảng cách của đất trời -> những khó khăn, thách thức mà con người phải trải qua trong cuộc đời.

Lần lượt đi phân tích các hình ảnh thơ quan trọng để khẳng định những phẩm chất của người đồng mình.

→ Khẳng định và ngợi ca đức tính cao đẹp của “người đồng mình”: sống sâu sắc, ý chí mạnh mẽ, có một trái tim ấm áp và nghị lực phi thường.

→ tự hào về quê hương, tự tay xây dựng nên truyền thống quê hương đẹp giàu.

*Lời dặn dò, nhấn nhủ trù mền, mộc mạc với biết bao niềm tin hi vọng của người cha.

"Con ơi tuy thô sơ da thịt

Lên đường

Không bao giờ nhỏ bé được

Nghe con."

- “Tuy thô sơ da thịt”, “không bao giờ nhỏ bé” một lần nữa lặp lại để khẳng định và khắc sâu hơn những phẩm chất cao đẹp của “người đồng mình”

...

*Đặc sắc nghệ thuật

- Giọng điệu thơ linh hoạt lúc thiết tha, trù mền khi trang nghiêm
- Hình ảnh thơ vừa cụ thể vừa khái quát, mộc mạc, giàu chất thơ
- Biện pháp tu từ so sánh, điệp ngữ...

c) Kết bài

- Khẳng định lại giá trị nội dung của đoạn thơ thứ 2 bài Nói với con

3.3.Cảm nhận/phân tích vẻ đẹp của ba cô gái thanh niên xung phong/Phương Định trong “Những ngôi sao xa xôi” – Lê Minh Khuê

a.Mở bài:

- Giới thiệu nét đặc sắc về tác giả, tác phẩm
- Nhấn mạnh vào vẻ đẹp của nhân vật chính/của đối tượng mà đề bài yêu cầu

b.Thân bài:

1. Hoàn cảnh sống và chiến đấu:

- Ba cô gái ở trong một cái hang dưới chân cao điểm, giữ một vùng trọng điểm trên tuyến đường Trường Sơn, nơi tập trung nhiều nhất bom đạn, sự nguy hiểm và

ác liệt, từng ngày từng giờ phải đối mặt với bom rơi, đạn nổ. Có biết bao thương tích vì bom đạn giặc

– Công việc của các cô đặc biệt nguy hiểm. Họ phải chạy trên cao điem giữa ban ngày, phơi mình ra giữa vùng trọng điem đánh phá của máy bay địch để đo và ước tính khối lượng đất đá lấp vào hố bom, đếm bom chưa nổ và nếu cần thì phá bom. Nhiệm vụ của họ thật quan trọng, đầy gian khổ, hi sinh, phải mạo hiểm với cái chết, luôn căng thẳng thần kinh, đòi hỏi sự dũng cảm và bình tĩnh hết sức.

2. Phẩm chất cao đẹp của Phương Định

*** Hồn nhiên, yêu đời:**

– Thích hát, thuộc rất nhiều bài hát (từ bài hành khúc bộ đội đến...), thậm chí bịa ra lời mà hát.

– Dưới cơn mưa đá, cô “vui thích cuống cuống”, say sưa tận hưởng cơn mưa hồn nhiên như chưa hề nghe thấy tiếng bom rơi đạn nổ.

Phẩm chất anh hùng:

* Có tinh thần trách nhiệm với công việc.

* Dũng cảm, gan dạ.

– Khi thực hiện nhiệm vụ phá bom, ban đầu cô cũng thấy căng thẳng, hồi hộp, nhưng cảm thấy có ánh mắt của các chiến sĩ đang dõi theo động viên, khích lệ, lòng tự trọng trong cô đã thắng cả bom đạn. Cô không đi khom mà đàng hoàng bước tới; bình tĩnh, tự tin thực hiện từng thao tác phá bom, chạy đua với thời gian để vượt qua cái chết.

*Thương yêu những người đồng đội của mình:

+ Chăm sóc Nho chu đáo.

+ Hiểu rõ tâm trạng lo lắng của Thao khi Nho bị thương, mặc dù Thao đã cố che giấu bằng việc bảo cô hát.

+ Với đại đội trưởng, chỉ tiếp xúc qua điện thoại nhưng biết rõ từ cách ăn nói đến đặc điểm riêng.

c.Kết bài

Khẳng định ý nghĩa, giá trị của nhân vật.

*Lưu ý: Trên đây chỉ là một số gợi ý cơ bản, học sinh cần tìm hiểu, bổ sung thêm và vận dụng linh hoạt khi làm bài.